

lán nem szenvedett az ostromtól, a legszebb belgrádi utcák majdnem teljesen sértetlenek. És mégis úgy marad el mögöttem az este sötétjétől belebegett Belgrád, mint *maga a fájdalom*. Szinte jó elmenni innen. Leérek a Dunához és fölszálok a hajóra.

A zimonyi partról fényoszlopok hintik Belgrád felé a fényt, odaát az élet lángja, tüze és festői színjátéka hívogat. Zimony teljes villanyfényben fürdik, szemközt a sötét Belgráddal. Megindul a hajónk a hullámzó Dunán Zimony felé. Az élet felé indul a hajónk.
Göndör Ferenc.

A tej és a burgonya.

*
A népélelmező bizottság ülése.

*
Életheléptetik a tejigazolványokat.

*
A kávéházakban megmarad az uzsonnakávé. — Kontingentálják a kávéházak tejmenyiségét. — A tejszint eltiltották.

*
A főváros sürgősen követeli a burgonya rekvirálását.

A főváros népélelmező bizottsága pénteken délután újból ülést tartott. A napirenden fontos tárgyak szerepeltek: a tej, a vaj, a kávéházi uzsonnakávé és a burgonya. A főváros vezetősége és a népélelmező bizottság, úgy látszik, mintha komolyan akarnak venni a kötelességüket és ezért végre pénteken délután olyan lépésre határozták el magukat, amely talán megszünteti a tejmizériát és lehetővé teszi, hogy az apró, cse-nevész gyermekek és a beteg felnőttek, akiknek föltétlenül teje van szükségük, hozzájuthassanak a maguk mindennapi tejadagához.

Azt mondtuk: talán. Mert a bizottság ugyan azt határozta, hogy élethelépteti az igazolványrendszert, amelynek alapján mindenkinél, akinek szüksége van rá, tejehez kell jutnia; ámde ennek a határozatnak a teljes érvényesülését nagyon kérdésessé teszi az a másik határozat, amely megengedi a kávéosoknak továbbra is az uzsonnakávé fölszolgálatát. Hogy ez valóban így van, annak Bódy alpolgármester is kifejezést adott abban az izgatott közbeszólásában, hogy az igazolványokkal még nem teremtettük elő a tejet, mert ha kellő mennyiségű tej volna, akkor nem kellene igazolványrendszer. Tehát gondoskodnunk kell a tejről, ez pedig csak úgy lehetséges, ha valahonnan elvesszük. Az alpolgármester ur nagyon hevesen gesztikulált, amikor ezeket mondotta és nagyon erős hangon is mondta, szinte belekiabálta az igen tisztelt népélelmező bizottság tagjainak a füleibe, de ez mitsem használt, mert a kávéosok sokkal melegebb védőkre táltak a bizottság tagjaiban, semminthogy az alpolgármester ur közbeszólása megintgathatta volna a bizottságot, vagyis a bizottság többségét.

Mert úgy áll ám a dolog az igen tisztelt népélelmező uraknál is, hogy a bizottság egy része csak bámul, belebámul a levegőbe, tán egyik-másik jó ur azt sem tudja, hogy miről is van szó, csak hallgat és nem zavarja a többiek kised multságait. Azok pedig, akik védtek a kávéosokat, erősen verték a vasat. Ehrlich tata például azzal csinált hangulatot a délutáni kávé mellett, hogy egyenesen a kifizetésű hivatalnokok érdekében tiltakozott az uzsonnakávé eltörlése ellen. A munkások, mondta még Ehrlich bácsi, nem szorulnak kávéra, mert azok most annyit keresnek, amennyit csak akarnak. Végül is a kávéosok javára dőlt el a dolog. A kávéosok jól csinálták a dolgukat, mert

előzően küldöttségben is jártak Bódy alpolgármesternél és ott azzal fenyegetődtek, hogy becsukják az üzleteiket, ha megvonják tőlük a tejet, vagyis ha megtiltják az uzsonnakávé fölszolgálatát. Kompromisszumot is ajánlottak az alpolgármesternek. Tiltsák meg inkább a reggeli vagy az esti kávézást, de a délutáni uzsonnakávé hagyják meg. Ugy látszik, ez a fenyegetés valamennyire hatott is, mert nagyon meleg hangok hallatszottak a szegény nagykávéosok érdekében. Így aztán nem is lett semmi az uzsonnakávé eltöltéséből. De miután végre valamit mégis csak kellett tenni, a bizottság úgy döntött, hogy nem korlátozzák ugyan a kávéházakban a tejfogyasztást, de kontingentálják majd a kávéházak részére kiszolgáltató tejmenyiséget. Ez a határozat látható megkönnyebbülést okozott. Magának a polgármester urnak is mintha nagy kő esett volna le a szívéből.

A teje vonatkozólag tehát úgy határoztak, hogy életheléptetik az igazolványrendszert, amelynek lényege az, hogy elővételi jogot biztosítanak azoknak, akiknek teje van szükségük, tehát a gyermekes családoknak és a kifejezetten teje szoruló betegeknek. A szelvényekkel ellátott igazolványt azonban csak az kapja majd, aki kéri. Az igazolvánnyal azután az illető jelentkezik annál a tejkereskedőnél, akinél eddig is szokott vagy akinél egyáltalán vásárolni akar és a tejkereskedő köteles az igazolvány ellenében a nap bizonyos órájáig bizonyos mennyiségű tejet kiszolgáltatni. A tejkereskedők esetleges manipulációjának azzal akarják elejét venni, hogy a tej kiszolgáltatásának a megtagadását kihágásnak minősítik és büntetéssel sújtják. Erre vonatkozólag azonban az ügyosztálynak előbb javaslatot kell tennie.

Az első lépést a tejmizéria megszüntetése érdekében tehát megtették. Most azonban hátra van még a legfontosabb: maga a tej. A városnak most már gondoskodnia kell megfelelő mennyiségű tejről is. Az ügyosztály tejtulványok bevezetésére tett javaslatot, ezt azonban elvetették azzal a megközlással, hogy nagyon sokan vannak, akik kapnak tejet, tehát ezekre miért erőszakolják reá a tejtulványokat? Ennek az okoskodásnak nagyon átlátszó a háttere. Biztosítani akarják egy bizonyos rétegnek a korlátlan tejfogyasztást.

A tejszín használatát a főváros területére egészen eltiltották. A vajra nézve pedig kimondották, hogy az ugynevezett beteg-tejből való vajkészítést megengedik.

A tej kérdése foglalta le ugyszólván az ülés egész idejét. Még szóba került ezután többek között a burgonya kérdése is, amelyről Márkus tanácsos tett jelentést és javasolta, hogy a főváros írjon föl sürgősen a kormányhoz, hogy rendelje el még az ideitéli szükséglet számára a burgonya rekvirálását. A jelentés a burgonyahiány egyik okát abban találja, hogy a burgonya ára mindig emelkedik és így a gazdák a magasabb ár bekövetkezése előtt már napokkal nem akarják a még érvényben levő áron termésüket eladni.

*
Az ülés lefolyásáról egyébként a következő tudósításunk számol be:

Bárczy polgármester megnyitja az ülést és előterjesztést tesz a bizottság tagjainak a különféle élelmezési ágak szerint való csoportosítására. Gabona, liszt, hüvelyesek csoportja: Glücksthal, Vázsonyi. Hus és zsír csoportja: Horváth A. János, Springer Ferenc. Tej, vaj és tojás csoportja: Székely Ferenc, Stern József. Rizs, burgonya és zöldség csoportja: Glück, Plathy. Tüzelő és egyéb háztartási cikkek csoportja: Ehrlich, Németh.

Az előterjesztés elfogadása után áttérnek a napirendre, elsősorban

a tej

kérdésére. *Folkusházy* tanácsos mindenekelőtt beszámol a tejnagykereskedőkkel való tárgyalásáról és ennek alapján a *tejtutalvány bevezetését javasolja*. Bemutatja a tejtutalványok mintáját. Az utalvány egy hónapra szólna és napi szelvényekkel volna ellátva. A szelvények alapján a 2 éven aluli gyermekek számára egy liter, a 2–10 év között levő gyermekek számára fél liter, a súlyos betegek, illetve azok számára, akiknek orvosi bizonyítvány szerint teje föltétlenül szükségük van, egy liter tej volna naponként kiszolgáltatandó. Az ebből a célból elrendelt számlálásból kiderült, hogy a fővárosban 132.000 tiz évesnél nem idősebb gyermeket találtak. Ezek közül a 2 éven aluli 26.000. A fővárosnak tehát erre a célra körülbelül 100.000 liter teje volna naponként szüksége. A kórházak számára pedig 30.000 liter teje. A tejtutalványok névre szólóknak. Nem tartaná célszerűnek, hogy a fogyasztók bárhol válthassák be az utalványokat. Kisebb körzeteke takarnak fölláttatni és mindenki egy-egy ilyen körzetben levő tejkereskedésben volna köteles az utalványt beváltani. Az utalványok is egyes üzletek nevére szólóknak, mert — szerinte — csak ez nyújt biztosítékot a fogyasztóknak arra, hogy tejükét valóban meg is kapják. Az ugynevezett milimárik a tejet a hatóságtól megjelölt szövetkezeteknek tartoznak majd beszolgáltatni, ahol a zsirtartalom szerint megkapják a tej árát. Sokan attól félnek, hogy e rendszer következtében valódi majoros tej nem fog a fővárosba kerülni. Ez azonban — szerinte — alaptalan aggodalom. A tejszin dolgát el kell intézni. A tejszin fogyasztását a főváros egész területére meg kell tiltani. Az uzsonnakávét is el kell tiltani a kávéházakban. A cukrászoknak nincs kifogásuk a tejszin fogyasztásának az eltiltása ellen. Javaslata szerint a kávémérésekben ezentul csak a nap bizonyos óráiban engednék meg a tejszínkávét kimérését.

Serbán János miniszteri kiküldött nehézségeket lát a javaslatban és ezért nem hiszi, hogy a tervezet, egyrészt a kereskedők, de másrészt a fogyasztók miatt is, keresztülvihető volna.

Folkusházy erre megjegyzi, hogy a kávéosk azzal fenyegetőztek Bódy alpolgármesternél, hogy becsukják az üzleteiket, mert a tej megvonása egyértelmű volna az ő főnkrétételükkel. Inkább a reggeli vagy az esti kávéról mondanak le, de a délutáni uzsonnakávéhoz ragaszkodnak.

Vázsonyi a tejszín használatának teljes eltiltását kívánja. Azután szóvá teszi a tejszín manipulációknak a *Népszavában* is már ismertetett módját. Azt hiszi azonban, hogy a tejszínnek az egymagában való eltiltása még nem jelent egyúttal tejfölösleget is. Ha tehát hatásos eljárás akarnak alkalmazni, akkor a vajkészítést is el kell tiltani. Ennél fogva javasolja, hogy a tejszín eltiltásával egyidejűen tiltsák meg a budapesti kereskedőknek a vaj előállítását is. Ezt a tilalmat különben ki kellene terjeszteni az egész országra, mert csak így lehet a főváros tejszükségletét biztosítani. A tejtutalványok kérdésében kijelenti, hogy — szerinte — csak elővételi jogot kellene biztosítani a gyermekeknek és a betegeknek. Az ügyosztály javaslata nem szolgálja ezt a célt. A bizottság pedig csak ezt akarja. Szükségtelen megzavarni a mostani rendet. Adjanak azoknak, akiknek tejet kell kapniok, igazolványokat és ezek ott kapjanak tejet — a nap bizonyos órájáig —, ahol eddig vásároltak vagy akartak vásárolni. Az ügyosztály javasolta rendszer komplikált és túlló a célon. Követeli, hogy a tejkereskedők esetleges manipulációit kihágásnak minősítsék és megbüntessék. Ha ez sem segít, ki kell venni a tejet a magánforgalomból, mert akkor másként nem lehet védekezni a tejszín ellen szemben. A tejkereskedelem szabadsága okozza a tejszínhasználatot és a hamisítást. Meg kell szüntetni a tejszínrel való garázdálkodást, mert a tej ugyszólván a legfontosabb közéleti cikk.

Glücksthal az ügyosztály javaslatával szemben szintén az igazolványrendszert kívánja,

valamint hogy mindenki ott vásárolhasson, ahol akar.

Springer azt kívánja, hogy a főváros vegye át az összes tejet és ossza szét a kereskedők között.

Ehrlich G. Gusztáv annyi badarságot hordott össze, hogy az egész társaság nevetett. Többek között tiltakozott aztán az uzsonnakávé megvonása ellen, a kiszűrésű hivatalnokok érdekében. *A munkásoknak — ugymond — nem kell kávé, mert ezek most annyit keresnek, amennyit csak akarnak.*

Bárczy polgármester szólalt föl ezután. Szerinte a javaslat intenciója elsősorban az, hogy a gyermekek és a betegek tejehez jussanak. Ő maga sem gondolt a tejtutalványokra. Ő azoknak, akik nem kapnak tejet, igazolványt adna, mert hiszen sokan vannak, akik most is rendszeresen megkapják a tejet. (Általános helyeslés. Látszik, hogy a bizottság tagjai nem szűkölködnek tejszínben.) Ő tehát ugyancsak elővételi jogot akar csupán biztosítani a gyermekeknek és a betegeknek.

Bódy alpolgármester az utalványozási rendszerhez ragaszkodik, mert csak ez ad módot a tejkereskedők ellenőrzésére.

Platthy ellene van az olyan rendszernek, amely a szabadforgalmat „mértéken fölül” korlátozza.

Folkusházy újból hangsúlyozza, hogy csak az utalványozási rendszerrel lehet a tejet azok számára biztosítani, akik eddig tejet nem kaptak.

Végül, a bizottság tanácskozásait egyébként állandóan kísérő lármá és ide-oda való beszélgetés közben, *Vázsonyi előterjesztését fogadták el*. A határozat szerint *mindenki, aki ebből a célból jelentkezik, napiszelvényekkel ellátott igazolványt kap, amellyel a nap bizonyos órájáig tetszésére bizott tejkereskedőnél jelentkezhetik, ahol az igazolvány ellenében a kereskedőnek — büntetés terhe mellett — bizonyos mennyiségű tejet kell a jelentkezőnek kiszolgáltatni.*

Ezután

a tejszín és a vaj

kérdésében határoztak. Kimondták, hogy a tejszín használatát eltiltják, de az ugynevezett betegtejből való vajkészítést megengedik.

Most a kávéházak dolgára, azaz

az uzsonnakávé

kérdésére került a sor. Ennél a pontnál nagyon élénk vita fejlődött. A bizottság tagjai erősen védtek a kávéháztulajdonosok érdekeit. Voltak, akik nem nagyon lelkesedtek a kávéoskért, de ezek hallgattak. Végre győzött az uzsonnakávé, vagy a kávéosk érdeke? A vita közben egyszerre csak Bódy alpolgármester nagyon hangosan kezdett gondolkodni. Szinte süvített a hangja, amikor kijelentette, hogy az igazolványokkal még nem biztosították a szükséges tejszínmennyiséget. Ha elegendő tej volna, akkor nem kellene igazolvány. A hiányzó tejet tehát valahonnan elő kell teremteni. Az uzsonnakávé eltiltása ezt a célt szolgálja. De végre ő is beleegyezett abba a kompromisszumos indítványba, hogy a kávéházakban nem korlátozzák ugyan kifejezetten a tejfogyasztást, de kontingentálják a tejszínmennyiséget. A kávéoskákra nézve pedig kimondták, hogy azokat viszontelárusítóknak tekintik, ennél fogva ezek számára leszállítják a tej árát.

A bizottság ezután utasította az ügyosztályt a tejszínhasználat megállításának dolgában való javaslatlételre.

Most azután

a burgonya

ügyében tett jelentést *Márkus* tanácsos. Elmondotta, hogy a burgonyával sok baj van. Sokkal több kell, mint amennyi a piacra kerül. A gazdák spekulálnak. Ennek oka az is, hogy a burgonya ára időszakonként magasabbra van szabva. Amint az a terminus közelít, amelyben a burgonyának magasabb lesz az ára, a gazda visszatartja a termést. A bajnak csak úgy lehet elejét venni, ha rekvirálják a burgonyát. Tárgyaltak is már ebben az ügyben a földművelésügyi miniszterium illetékes ügyosztályával és ott azt az ígéretet kapták, hogy a kormány támogatni fogja a városnak a rekvirálásra vonatkozó kérelmét. Javasolja

tehát, hogy a város irjon föl sürgősen a kormányhoz a burgonyának már az idei téli szükséglet földözése céljából való rekvirálása ügyében.

A bizottság hozzájárul a javaslatához.

Szabó Ferenc városigazgató fölszólalása után, aki a burgonyabeszerzés dolgában tett javaslatot, a nyilvános ülés véget ért. Ezután bizalmas megbeszélést tartottak.

A következő ülés pénteken lesz. Ezen a gyűlésen a rizs és a bab, valamint a marhahélsőrészek fogyasztásának a kérdéseit fogják tárgyalni.

Francia körkérdés a háború céljáról.

*

Polgári és szocialista politikusok véleménye

Amint limogesi pártlapunk, a *Populaire du Centre* jelenti, *Gustave Théry* újra megindított lapjában, a „L'Oeuvre”-ban, amelyet közben többször betiltottak, körkérdést intéz a háború céljáról. A franciák rendszerint azt mondják, hogy a végsőkig akarják folytatni a háborút. *Théry* azt a kérdést veti föl, hogy mit jelent az a „végsőkig”? Ime, néhány válasz:

Verlot képviselő ezt mondja:

Franciaország harcolni fog, amíg a német birodalom legyőzöttnek nem jelenti ki magát és békéért nem könyörög. Az első kötelesség lesz a német birodalmat szétszakítani. Franciaország a birodalom katonai hatalmát el fogja pusztítani, amennyiben olyan évi hadikárpótlást ró rá, amely legalább is fölért a hadsereg és haditengerészet költségvetésével.

Aguillon szenátor így felel:

A pénz, a hadianyag és az emberek teljes kimerüléséig.

Genoux szenátor véleménye így hangzik:

A nemzet folytatni fogja a szent harcot, ha szükséges, összes segélyforrásai, az erkölcsi és fizikai források kimerüléséig, hogy a győzelmet kiküzdje.

Josef de Castelneau kijelentette:

Franciaország elmegy a végsőig, vagyis: *Elszász-Lotharingia* visszahódításáig, a német birodalom fölbontásáig és egy új Európa megalapításáig.

E válaszokkal szemben *Mistral* szocialista képviselő kijelenti, hogy a végsőkig menni annyit tesz, mint olyan béke megteremtéséig menni, amely föltételeiben nem tartalmaz semmi okot a revánusra, nem tartalmazza semmiféle új háborúnak a csiráját. Valamennyi szocialistával együtt azt hiszem — mondja —, hogy a nemzetek közötti háború csak a kapitalizmus eltűnésével ér véget.

Mistral elvtárs szembeszáll azzal az eszmével, hogy a négyes szövetség képes lenne a német militarizmust elpusztítani; 100 millió németet nem lehet elnyomni és a külföldről igazgatni. Amíg a militarizmus fönnáll Európában, addig fönn fog állani a német militarizmus is. A német militarizmussal való vitát bízzák a német szocializmusra. *Mistral* így fejezi be nyilatkozatát:

— Én bizalommal tekintek a német szocializmusra és a német népre.

A *Populaire du Centre* október 4-iki vezércikkében teljesen csatlakozik *Mistral* nézeteihez. Nem Németország és Ausztria földarabolásában van a gyógyszer, mert minél kisebbek az államok és nemzetek, annál nagyobb a féltékenység, a cselszövény és az általános bizonytalanság. A háború el fog tűnni a kapitalizmus bukásával és a szabad népek föderációjával.

A népek és államok egyesítésében, nem pedig elkülönítésében kell keresni az orvosságot.